

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

SONER VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 40986/98)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

27 Nisan 2006

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve (40986/98) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülkenin üç vatandaşı Özgür Soner, Hakan Yılmaz ve İlkey Özçelik'in (başvuranlar) 16 Eylül 1997 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) eski 25. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru. Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Ankara Barosu avukatlarından Ş. Sarıhan tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

A. Başvuranların tutuklanması ve gözaltına alınması

1. Ö. Soner

1975 doğumlu başvuran olayların meydana geldiği dönemde Ankara'da ikamet etmekteydi.

Ankara Cumhuriyet Savcısı'nın ve Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı'nın tevkif müzekkeresi doğrultusunda 21 Aralık 1993 tarihinde, el ilanı dağıtma, yasak afiş asma, molotof kokteyli atmakla itham edilen başvuran, üç polis tarafından yakalanarak gözaltına alınmıştır. Yakalandığı sırada başvurana E.Y. eşlik etmekteydi.

Başvuran yakalandığı sırada ve daha sonra gözaltına alındığı polis karakolunda kötü muameleye uğradığını iddia etmiştir.

Hükümet'e göre, başvuran ve E.Y.yakalanmaları sırasında mukavemet göstermişler ve polis güç kullanmak durumunda kalmıştır.

Başvuran 29 Aralık 1993 tarihine dek Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde gözaltında tutulmuştur.

Aynı tarihte hazırlanan Adli Tıp Kurumu raporunda başvuranda çeşitli darp izlerine rastlanılmış, Adli Tıp Kurumu doktoru başvuranın sağ kulağındaki işitme problemine ilişkin devlet hastanesinde tamamlayıcı bir muayeneden geçirilmesi önerisinde bulunmuştur.

Başvuran aynı tarihte Cumhuriyet Savcısı ve DGM hakimi tarafından dinlenilmiştir. Başvuran polis tarafından alınan ifadesine karşı çıkmıştır.

Başvuran hakkında tutuklu yargılanma kararı alınmıştır.

2. H. Yılmaz

1976 doğumlu başvuran olayların meydana geldiği dönemde Ankara'da ikamet etmekteydi.

Cumhuriyet Savcısı'nın talebi üzerine 18 Nisan 1993 tarihinde on bir kişilik polis ekibi polis tarafından aranan kişileri yakalamak ve yasadışı Dev-Sol örgütüne ait dokümanları ele geçirmek amacıyla saat 16.30 sularında bir arama gerçekleştirmiştir. İçeride bulunan kişiler ve polis arasında meydana gelen arbedede çeşitli yaralanmalar meydana gelmiş, polisin yirmi bir kişiyi tutuklamasıyla olaylar sona ermiştir.

Adli Tıp Kurumu tarafından 19 Nisan 1993 tarihinde saat 11.30'da hazırlanan raporda başvuranın vücudunun çeşitli noktalarında ağrı ve hassasiyetin olduğu ifade edilmiştir.

Başvuran 1 Mayıs 1993 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenmiş ve adı geçen hakkında ertesi gün huzuruna çıkarıldığı DGM yetkili hakimi tarafından tutuklu yargılanma kararı alınmıştır.

Başvuran 14 Eylül 1993 tarihinde serbest bırakılmıştır.

3. İ. Özçelik

1974 doğumlu başvuran olayların meydana geldiği dönemde Ankara’da ikamet etmekteydi.

Başvuran 12 Ocak 1994 tarihinde polislerin *Devrimci Gençlik* gazetesinde yapmış olduğu arama sırasında yakalanarak gözaltına alınmıştır.

26 Ocak 1994 tarihinde DGM yetkili hakimi karşısına çıkarılan başvuran serbest bırakılmıştır.

B. Başvuranların Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde cezai yargılanma süreci

Cumhuriyet Savcısı DGM önünde 2 Kasım 1993, 29 Aralık 1993 ve 4 Şubat 1994 tarihli iddianamelerle aralarında başvuranların da yer aldığı elli yedi kişi hakkında yaşa dışı bir örgütün mensubu olma suçlamasıyla ve diğer suçlardan kamu davası açmıştır.

DGM 4 Temmuz 1995 tarihinde elli yedi suç ortağı ile ilgili, başvuranları isnat edilen suçlardan suçlu bulmuş ve ağır hapis cezasına çarptırmıştır.

H. Yılmaz ve Ö. Soner farklı türdeki suçların işlendiği 29 Mart 1993 tarihinde reşit olmadıkları gerekçesiyle ceza indiriminden yararlanmış, TCK’nın 168 § 2. ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun 5. maddelerine dayalı olarak yasadışı bir örgüte bağlı olma suçundan Ö.Soner on beş yıl, H.Yılmaz on yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Ayrıca, patlayıcı maddelerin önlenmesine dair sözkonusu Kanun’un 164 § 6. maddesi gereğince başvuranların her biri dört yıl beş ay on gün hapis cezasına çarptırılmıştır.

İ. Özçelik TCK’nın 168 § 2. maddesi uyarınca on beş yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

Başvuranlar mahkumiyetlerinin özü itibarıyla gözaltında zorla alınan itiraflara dayandığını ileri sürerek 30 Ekim 1995 tarihinde temyize başvurmuştur.

Yargıtay 14 Mart 1997 tarihli bir kararla ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır. Bu karar 19 Mart 1997 tarihli açık duruşmada tefhim edilmiştir.

Başvuranlar 7 Nisan 1997’de kararın gözden geçirilmesi talebinde bulunmuşlardır. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı 12 Mayıs 1997 tarihinde bu talebi reddetmiştir.

C. Başvuranların mahkumiyetinden sonraki gelişmeler

Başvuran Ö. Soner’in de yer aldığı yirmi bir tutuklu, 2000 yılında polisin ve jandarmanın 1980 ve 1996 yılları arasında kendilerine kötü muamele uyguladıkları şikayetinde bulunmuştur.

Ankara Cumhuriyet Savcısı, 3 Temmuz 2000 tarihinde şikayette bulunulan hususu destekleyici hiçbir kanıt bulunmadığı ve meydana gelen olayların zaman aşımına girdiği gerekçesiyle takipsizlik kararı vermiştir.

Ö. Soner tutuklu bulunduğu Kırşehir cezaevinde 6 Ekim 2000 tarihinde açlık grevi başlatmıştır.

Adli Tıp Kurumu, 24 Nisan 2002 tarihli bir raporla başvuranın Wernicke-Korsakof sendromuna yakalandığını kaydederek cezasının infazının ertelenmesi tavsiyesinde bulunmuştur. DGM, 24 Haziran 2002 tarihinde başvuranın serbest bırakılmasını kararlaştırmıştır.

H. Yılmaz aynı gün sözü edilen hastalığa yakalanmış, cezasının infazının ertelenmesi hakkında yararlanarak tahliye edilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. KABULEDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

Hükümet bir yanda iç hukuk yollarının tüketilmediği, diğer yanda altı ay kuralına riayet edilmediği itirazlarında bulunmaktadır. Başvuranlar işkence iddialarını ne Cumhuriyet Savcısı ne yetkili hakim önünde dile getirmişler ne de sorumlular hakkında şikayette bulunmuşlardır.

Hükümete göre Devlet Güvenlik Mahkemesi 4 Temmuz 1995 tarihli kararında kötü muamele iddialarına yer vermediğinden başvuranların en geç Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararının ardından iç hukuk yollarının etkisiz olduğunun farkına varmaları gerekirdi. İşkence iddialarıyla ilgili başvurunun bu bölümü gecikmeli olarak yapılmıştır.

Başvuranlar iç hukuk yollarının tüketilmesine ilişkin iç hukukta savcı ve hakimlerin bir suçun işlendiğinden haberdar oldukları zaman resen bir ceza soruşturması başlatmaları veya sorumluların tespit edilmesi bakımından yetkili mercileri harekete geçirmeleri gerektiğini iddia etmektedirler.

Şu da bir gerçek ki Ö. Soner'in 2000 yılında genel olarak şikayette bulunması dışında diğer iki başvuran kötü muamele ve işkenceye karışan gözaltından sorumlu polisler hakkında resmi olarak şikayetçi olmamıştır.

AİHM, Ö. Soner'in 29 Aralık 1993 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlendiği, savcının aynı gün sağlık raporundan ve başvuranın sağlık durumundan haberdar olduğu tespitini yapmaktadır. Ayrıca, Ö.Soner'in avukatının 4 Ocak 1995 tarihli görüşlerinde alenen dile getirdiği gibi Ö. Soner ve H.Yılmaz Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde şikayetlerini aktarmışlardır.

4 Temmuz 1995 tarihli kararda başvuranların şikayetlerinin dikkate alınmadığını, ardından başvuranların AİHS'nin 3. maddesiyle ilgili iddialarını boş yere temyize götürdüklerini ve Yargıtay'ın 14 Mart 1997 tarihinde bu başvuruyu reddettiğini hatırlatmak gerekir.

Sonuç itibarıyla AİHM, başvuranların dava boyunca iddialarını yetkili merciler önünde resmi bir soruşturma açılması yönünde yeterince dile getirdiklerine itibar etmektedir. Başvuranlar AİHM'ye başvurularını yapmadan önce AİHS'nin 3. maddesiyle ilgili şikayetlerini farklı

hukuki mercilerine ileterek iç hukuk yollarını tüketmek için makul olarak beklemiş sayılmaktadır (Bkz. Akdavar-Türkiye kararı, 16 Eylül 1996, Aksoy-Türkiye kararı 18 Aralık 1996 ve Yaşa-Türkiye kararı, 2 Eylül 1998).

AİHM olayların koşulları göz önünde bulundurulduğunda, Ö. Soner'in ve H. Yılmaz'ın AİHS'nin 3. maddesine ve özü itibariyle 13. maddesine ilişkin şikayetleri hakkında iç hukuktaki cezai başvuru yolunu tüketmiş sayılmaları gerektiği sonucuna varmaktadır (Bkz.Özkur Göksungur-Türkiye kararı, no: 37088/97, 7 Aralık 1999).

AİHM altı ay kuralı ile ilgili olarak, Yargıtay kararının başvuranları iddiaları için iç hukuk yollarının bundan böyle etkisiz olduğunu düşünmeye sevk ettiğini dikkate almaktadır (Bkz.Önder-Türkiye kararı, no: 39813/98, 1 Nisan 2003). Mevcut başvuru 16 Eylül 1997'de AİHS'nin 35 § 1. maddesinde yer aldığı gibi altı ay içinde yapılmıştır.

Bu durumda Hükümetin ön itirazlarının reddedilmesi gerekmektedir.

AİHM ayrıca, tarafların sunmuş olduğu görüşlerin bütünü ışığında başvurunun kalan kısmının AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olarak sayılamayacağı tespitini yapmaktadır. Başvuru kabuledilebilir bulunmaktadır.

II. AİHS'NİN 3. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 3. maddesine göndermede bulunan Ö.Soner ve H.Yılmaz gözaltında işkenceye maruz kaldıklarından yakınmaktadır. Başvuranlar özellikle dövüldüklerini, kollarından asıldıklarını ve kendilerine elektrik şoku verildiğini öne sürmektedir.

A. Tarafların görüşleri

Hükümet sağlık raporlarının başvuranların gözaltı sırasında kötü muameleye maruz kaldıklarını hiçbir surette göstermediğini savunarak, başvuranların tutumu nedeniyle zorunlu olarak başvuru gücün raporlarda yer aldığı şekliyle küçük çaplı eziklere yol açtığını belirtmektedir.

Ayrıca, Cumhuriyet Savcısı önünde Ö. Soner devlet hastanesinde tamamlayıcı bir sağlık kontrolünden geçirilmekten vazgeçmiştir.

Sonuç itibariyle, DGM önünde başvuranlar şikayetlerini desteklemeksizin gözaltında baskıya ve kötü muameleye maruz kaldıklarını söylemekle yetinmişlerdir. Bu durum muhtemelen iç hukukta bir soruşturmanın açılmaması gerekçesine dayalıdır.

Başvuranlar Hükümetin yaralanmaların kaynağı hakkındaki savına karşı çıkmaktadırlar. Ö. Soner hastaneye nakledilmesine karşı çıkmasının güvenlik kaygısından kaynaklandığını ifade etmektedir.

Başvuranlar, Hükümetin kötü muamele iddialarının yetkili merciler önünde detaylı olarak dile getirilmediği görüşleriyle ilgili olarak, bu noktada bir soruşturma başlatılmasını zorunlu kılan bir unsurun değil işkencenin veya kötü muamelenin nitelendirilmesinin önemli bir rol oynadığını öne sürmektedirler.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

AİHM öncelikle 3. madde alanına girmesi için kötü muamelelerin asgari bir ciddiyet seviyesine ulaşması gerektiğini hatırlatmıştır. Asgari seviye hakkında yapılacak değerlendirme özü itibariyle görecelidir; bu değerlendirme muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri, bazı hallerde cinsiyet, yaş, mağdurun sağlık durumu gibi davaya özgü koşulların tümüne bağlıdır (Bkz. Labita-İtalya kararı, no: 26772/95).

Bir kimse özgürlüğünden yoksun bırakıldığında, davranışları fiziksel güce başvurmayı gerektirmediği halde kendisine karşı fiziksel güç kullanılması insan onurunu zedelemekte ve prensip olarak 3. maddenin güvence altına aldığı hakkın ihlaline neden olmaktadır (Bkz. Tekin-Türkiye kararı, 9 Haziran 1998).

Diğer yandan, özgürlüğünden yoksun, bütünüyle güvenlik güçlerinin kontrolü altındaki bir kimse tutuklu bulunduğu sırada yaralandığı vakit bu dönemde meydana gelen yaralanmaların kaynağının güçlü karinelerden oluşması gerekir (Bkz. Rehbock-Slovenya no: 29462/95, Salman-Türkiye kararı, no: 21986/93).

Mevcut halde, Hükümet yaralanmaların kaynağına ve mağdurun özellikle sağlık raporları ile desteklediği iddialarını açıklığa kavuşturmalıdır (Bkz. Tekin kararı, Altay-Türkiye kararı, no: 22279/93 ve Esen-Türkiye kararı, no: 29484/95).

Son olarak, kötü muamele iddiaları AİHM önünde uygun kanıtlarla desteklenmelidir Bkz. mutatis mutandis, Klas-Almanya kararı, 22 Eylül 1993). Öne sürülen olayların ve kanıtların değerlendirilmesinde AİHM «her türlü şüphenin ötesinde»; yeterince ciddi, belirgin, birbiriyle uyuşan bir dizi kanıt ve çürütülemez karineler ilkesinden yararlanmaktadır (Bkz. İrlanda-Birleşik Krallık kararı, 18 Ocak 1978).

1. Özgür Soner

Sözü edilen kıstasların Ö. Soner'in durumuna uygulanmasında AİHM, adı geçenin yakalandığı gün dava dosyasının sağlık raporunu içermediğini hatırlatmaktadır.

Öte yandan, 29 Aralık 1993 tarihinde yapılan Ali Tıp taraması sırasında başvuranın vücudunda tespit edilen yara izleri AİHS'nin 3. maddesinin uygulanması bakımından belirli bir ciddiyet düzeyine ulaşmaktadır.

Hükümet ilgili tutanağa dayanarak ve başvuranın olduğu kadar beraberindeki arkadaşı E.Y.'nin tutumu nedeniyle fiziksel güç kullanımının gerekli olduğunu ileri sürerek adı geçenin tutuklandığı esnada meydana gelen arbedeye açıklık getirmeye çalışmaktadır.

Zira, tutuklama işlemi Hükümetin beyan ettiği şekilde gerçekleşmiş ve tutuklama tutanağı da bunu destekler nitelikte ise, benzer bir değerlendirmeden yetkililerin sözkonusu tutuklama kararının ardından tıbbi kanıt unsurlarını ivedilikle elde etme zorunluluklarının olmadığı sonucu çıkmamaktadır. Mevcut halde başvuruda tespit edilen yaralanma izlerinin gözaltındaki veya tutuklanma sırasındaki muamelenin dışında meydana geldiği hususu inandırıcı değildir (Bkz. Klaas kararı, Balogh-Macaristan kararı, no: 47940/99 ve sözü edilen Rehbock kararı).

Buna karşın, sözkonusu yaralanmalar başvuranın iddia ettiği türden bir işkenceye de karşılık gelmemektedir (Bkz. sözü edilen İrlanda-Birleşik Krallık kararı ve Dikme-Türkiye kararı, no: 20869/92).

AİHM, bununla birlikte her halükarda başvuranda- tutuklanmasından sekiz gün sonra- ortaya çıkan izlerin çokluğunun üç polis memurunun iki kişiyi yakalamak için izlemek durumunda olduğu orantılı güç kullanımına karşılık gelmesi açısından büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır (Bkz. Selmouni-Fransa kararı, no: 25803/94).

AİHM, güvenlik güçlerinin ellerinde bulunan başvuran Ö. Soner’de tespit edilen ve ne zaman uygulandığı önem arz etmeyen yara izlerinin AİHS’nin 3. maddesi uyarınca Savunmacı Hükümeti sorumluluklarından muaf tutacak hiçbir hususu içermediğini kaydetmektedir.

Ö. Soner insanlık dışı bir uygulamaya maruz kaldığından, AİHS’nin 3. maddesi ihlal edilmiştir.

2. H. Yılmaz

AİHM, H. Yılmaz ile ilgili olarak adı geçen tutuklanmasının ertesinde hazırlanan Adli Tıp sağlık raporuna göre asgari darp izlerine rastlanıldığı ve bu durumun AİHS’nin 3. maddesinin uygulanma alanına girecek kadar ciddi bir düzeyde görünmediği gözleminde bulunmaktadır. Kaldı ki, 18 Nisan 1993 tarihinde on bir polis ve seksenden fazla bir topluluk arasında meydana gelen arbedede kullanılan güç orantılı gözükmemektedir.

1 Mayıs 1993 tarihli Adli Tıp Kurumu raporu başvuran tarafından ileri sürülen yaralanma izlerini içermemektedir. Başvuran bu iddialarını desteklemek için hiçbir kanıtlayıcı belge sunmamıştır.

Bu nedenle, AİHS’nin 3. maddesi H. Yılmaz bakımından ihlal edilmemiştir.

III. AİHS’NN 3. MADDESİYLE BİRLİKTE 13. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar Ö.Soner ve H.Yılmaz işkence iddiaları konusunda soruşturma yapılmadığını ve bu yönde başvuru yolu bulunmadığını ileri sürmekte, AİHS’nin 13. maddesine atıfta bulunmaktadır (Bkz. Soner ve diğerleri-Türkiye kararı, 3 Haziran 2004).

AİHM’yi AİHS’nin 3. maddesinin Ö. Soner açısından ihlal edildiği tespitine götüren gerekçelerde olduğu gibi bu başvuranın şikayeti de kuşkusuz 13. madde için «savunulabilir» niteliktedir. Yetkili mercilerin AİHS’nin 3. maddesiyle birlikte 13. maddesinde yer alan kıstaslara tekabül edecek etkili bir soruşturma açma ve sürdürme zorunlulukları bulunmaktaydı (Bkz. Batı ve diğerleri, no: 33097/96-57834/00, 3 Haziran 2004).

H. Yılmaz’ın durumunda böyle değildir. Sonuç itibariye AİHM, H. Yılmaz’ın şikayetlerinin 13. madde çerçevesinde incelenmediğini ifade etmektedir.

AİHM, iç hukuk mercilerinin ilk başvuranın şikayetlerine ilişkin hiçbir süreci başlatmadıkları tespitinde bulunmaktadır.

Adı geçenin bu konuda şikayetçi olmaması, hastanede tamamlayıcı bir sağlık taramasından geçmeyi reddetmesi – ya da birtakım şikayetlerinden vazgeçmesi – yetkililerin bu konudaki sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Devletin görevlilerinin elinde bulunan bir kimse savunulabilir düzeyde bir iddiada bulunduğu, yetkililerin, bu hükmün getirdiği gerekliliklere yanıt veren, sorumluların tespitine olanak tanıyan, etkili ve derinlemesine soruşturma açma ve yürütme zorunluluğu bulunmaktadır (Tekin kararı).

Bu konuda bir soruşturmanın eksikliği, yetkililerin başvuranın şikayetinin özü itibarıyla tanınması konusundaki kayıtsızlığı AİHM’yi AİHS’nin 3. maddesiyle birlikte 13. maddenin Ö.Soner açısından ihlal edildiği kararını vermeye sevk etmektedir. Başvuran tazminat davası açma ve teorik olarak diğer başvuru yollarına erişimden de yoksun kalmıştır (Bkz. İlhan-Türkiye kararı, no: 22277/93, § 103, AİHM 2000-VII).

IV. AİHS’NİN 6. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS’nin 6. maddesine atıfta bulunan üç başvuran kendilerini yargılayan Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin bünyesinde askeri bir hakimi bulundurması nedeniyle bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olarak nitelendirilemeyeceğini öne sürmektedir.

Ö. Soner ve H. Yılmaz ayrıca mahkumiyetlerinin özellikle polisin gözetiminde baskıyla aldığı itiraflara dayandırıldığını iddia etmektedir.

AİHM, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin askeri yapısı nedeniyle bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin daha önceki kararlarda buna benzer pek çok şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların AİHS’nin 6 § 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını belirtmektedir (Bkz. Özel-Türkiye kararı, no: 42739/98 7 Kasım 2002 ve Özdemir-Türkiye kararı).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandıracak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını kaydetmekte, bunun yanı sıra aralarında askeri bir hakim de yer aldığı Devlet Güvenlik Mahkemesi karşısında başvuranların TCK’da yer alan suçlar suçlardan yargılanması konusunda endişe duymalarının anlaşılabilir olduğu tespitinde bulunmaktadır. Başvuranlar, haklarında açılan davada Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin kararını yabancı gerekçelere dayandığı yönünde bir şüphe duyabilir. Bu nedenle başvuranların bu yargı makamının tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin dikkate alınması gerekmektedir (Bkz. Incal-Türkiye kararı 9 Haziran 1998).

AİHM, başvuranları yargılayıp mahkum eden Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin AİHS’nin 6 § 1. maddesi uyarınca bağımsız ve tarafsız olmadığı sonucuna varmıştır. Bu nedenle bu hüküm üç başvuran açısından ihlal edilmiştir.

Başvuranlar Ö. Soner ve H. Yılmaz’ın yargılamanın adilliği hakkındaki şikayetine dair AİHM daha önce benzer davalarda da dile getirdiği üzere, tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin her halükarda kendi yargısına tabi kişilere adil bir yargılama sağlamayacağını hatırlatmaktadır.

Bu hususun ihlalinin tespiti ışığında AİHM, savunma haklarının ihlal edilmesi hakkındaki şikayetlerin ayrıca incelenmesini gerekli görmemektedir (Bkz. Çıraklar-Türkiye kararı, 28 Ekim 1998, Özdemir kararı ve Okutan-Türkiye kararı, no: 43995/98, 29 Temmuz 2004).

V. AİHS’NİN 41. MADDESİ’NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuranlar çeşitli miktarlarda maddi zarara uğradıklarını ileri sürmektedirler. Ö. Soner 30.000 Euro maddi ve 59.000 Euro manevi tazminat, H. Yılmaz 35.000 Euro maddi, 47.000 Euro manevi tazminat, İ. Özçelik yaklaşık 16.000 Euro maddi ve 47.000 Euro manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet aşırı olarak değerlendirdiği bu miktarların ispat edilmemiş olduklarını vurgulayarak reddedilmesi talebinde bulunmaktadır.

AİHM, başvuranların iddia ettikleri maddi zarar ile ihlal kararlarının tespiti arasında hiçbir illiyet bağı kuramadığından bu istekleri reddetmiştir.

Buna karşın, 3. maddenin Ö. Soner açısından ihlal edilmesi ile ilgili olarak adı geçene 3.000 Euro manevi tazminat ödenmesini kararlaştırmıştır.

AİHM üç başvuran açısından AİHS’nin 6 § 1. maddesinin ihlaline ilişkin yerleşik içtihadını hatırlatarak, bir başvuran hakkında verilen mahkumiyet kararının tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından verildiği görüşüne vardığında, prensip olarak en uygun tazminin zamanında, tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından başvuruyu yeniden yargılamak olacağı kanaatine varmıştır (Bkz. sözü edilen Gençel kararı, § 27).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar AİHM nezdinde yapmış oldukları yargı giderleri hususunda takdiri AİHM’ye bırakmaktadır.

Hükümet, başvuranların hiçbir kanıtlayıcı belge sunmamaları üzerine bu yönde bir ödeme yapılmamasını savunmaktadır.

AİHM, kanıtlayıcı belge olmaksızın bu talebi kabul edememektedir. Avrupa Konseyi tarafından adli yardım başlığı altında verilen 630 Euro’luk miktarın dışındaki miktarların gerekli olduğunun ispatı beklenilmektedir. Mevcut başvuruda sunulan unsurlar ve sözü edilen kıstaslar ışığında AİHM, Avrupa Konseyi tarafından verilen 630 Euro’luk yardım miktarı 1.000 Euro’dan düşülerek kalan kısmın başvuranlara ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kalan kısmının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 3. maddesinin Ö. Soner açısından *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 3. maddesinin H. Yılmaz açısından *ihlal edilmediğine*;
4. AİHS'nin 3. maddesiyle birlikte 13. maddesinin Ö. Soner açısından *ihlal edildiğine*;
5. H. Yılmaz tarafından AİHS'nin 3. maddesiyle birlikte 13. maddesine dair yapılan şikayetin incelenmesine *gerek olmadığına*;
6. Başvuranların Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin şikayetlerinin AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlaline neden olduğuna*;
7. Ö. Soner'in ve H. Yılmaz'ın AİHS'nin 6. maddesi ile ilgili diğer şikayetlerinin incelenmesine *gerek olmadığına*;
8. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal tespitinin başvuranların uğradıkları manevi zarar için adil bir tazmini *oluşturduğuna*;
9. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.' ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından:
 - i. başvuran Ö. Soner'e manevi tazminat olarak 3.000 (üç bin) Euro;
 - ii. masraf ve harcamalar için Avrupa Konseyi tarafından verilen 650 (altı yüz elli) Euro'luk adli yardım tutarının 1.000 (bin) Euro'dan düşülerek kalan kısmın başvuranlara birlikte *ödenmesine*;
 - iii. belirtilen miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapıldığı tarihe kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;
10. Adil tazmine ilişkin taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin İç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 27 Nisan 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.